

УДК 330.341

О.М. Войков, ст. гр. ФК – 10 МБ, І.Л. Загреба, доц., канд.екон.наук
Кіровоградський національний технічний університет

Напрями реформування податкового менеджменту в Україні

У статті обґрунтовується необхідність та розглядається зміст основних етапів реформування податкового менеджменту та податкової системи в Україні.

податковий менеджмент, податкова система, реформування, оптимізація, модернізація

Інтеграція України у світове співтовариство потребує реформування економічної політики країни, яке неможливо здійснити без податкової реформи. Значне місце у даній реформі повинно займати удосконалення податкового менеджменту як основного механізму регулювання економічних відносин між суб'єктами господарювання та державою.

Проблемами податкового менеджменту займаються вчені-економісти Мельник В.М., Онишко С.В., Сторожук О.О., Іванов Ю.Б. В їх працях розглянуті питання спрощеної системи оподаткування, особливості формування податкового менеджменту, напрями вдосконалення податкової системи та податкового менеджменту.

Проте необхідно визнати відсутність єдиної системи реформування податкового менеджменту.

Метою даної статті є розробка комплексного підходу до реформування податкового менеджменту на макрорівні.

Податковий менеджмент повинен включати ряд етапів. На першому етапі суб'єкти господарювання, згідно особливостям їх діяльності, обирають системи оподаткування: загальну або спрощену.

На другому етапі проводиться розрахунок податкового тягаря суб'єктів господарювання: визначається відношення суми усіх сплачених податків на протязі періоду, що аналізується, до бази оподаткування.

На третьому етапі відбувається оптимізація податкових відрахувань суб'єктів господарювання, яка полягає в упорядкуванні господарської діяльності відповідно до діючого законодавства та стратегії розвитку і дозволяє зменшити податковий тягар у процесі діяльності.

На четвертому етапі проводиться оцінка податкового потенціалу регіону. Податковий потенціал характеризується економічною структурою та його забезпеченістю оподатковуваними ресурсами і визначеними податковими базами. Низький рівень податкового потенціалу може виникнути внаслідок негативних економічних процесів в регіоні. Аналіз облікових систем підприємства і ефективності системи внутрішнього контролю, обґрунтування періодів і операцій, які підлягають вибірковому контролю, перевірка сфери діяльності підприємства, яка є найбільш ризиковою щодо сплати податків дозволять суттєво підвищити результативність податкового контролю.

Важливим моментом також є удосконалення роботи інспекторів податкової служби, яке необхідно проводити на основі оцінки ефективності їх діяльності – відношення кількості перевірок у звітному періоді до коефіцієнту ефективності однієї

перевірки, що визначає суму донарахувань, встановлену цією перевіркою. Діяльність інспекторів податкової служби не може бути успішною без використання сучасних технологій обробки податкових даних, які дозволяють прогнозувати податкові надходження, розробляти програми економічного розвитку регіону та держави у цілому.

Систематизації та оптимізації потребує нормативна база. Після її реформування повинна зберігатись незмінність правил оподаткування протягом тривалого часу (не менше трьох років, як свідчить досвід розвинених країн).

Необхідним також є упорядкування податкових пільг з метою посилення їхнього регулятивного потенціалу шляхом оптимізації бази оподаткування, спрощення порядку обчислення та стягнення податків.

Отже, основними напрямками оптимізації податкового менеджменту мають стати: модернізація методики перевірки первинної інформації суб'єктів господарювання, реформування окремих видів податків, реформування податкового обліку та упорядкування податкових пільг.

За роки незалежності в Україні сформована податкова система, яка за своїми складом та структурою в цілому відповідає податковим системам розвинених європейських країн. Законодавство, яким регулюється стягнення більшості податків, розроблене з врахуванням норм європейського податкового законодавства.

Але на відміну від країн Європейського Союзу, податкова система України не стала інструментом збільшення конкурентоздатності держави і не сприяла росту економічної активності суб'єктів господарювання. Сьогодні не можна стверджувати, що організація та діяльність податкової служби наблизилася до рівня європейських держав. Характер відносин між органами податкового контролю і платниками податків можна окреслити як такий, що викликає взаємну недовіру. Причинами цього є довільні тлумачення податківцями податкового законодавства, завищення своїх службових повноважень, ігнорування презумпції невинності стосовно платників податків, вияви бюрократичного свавілля та корупції, що призводить до матеріальних бізнесових втрат.

Напрями реформування податкової системи України визначаються наступним: низкою ініціатив, які були спрямовані на упорядкування процесу реформування податкової системи України, надання йому нової якості. З цією метою розроблена Концепція реформування податкової системи. Здійснено оцінку сучасної податкової системи України, окреслено її проблеми та недоліки, визначено шляхи їх розв'язання. Крім того, сформульовано мету, напрями, завдання та етапи реформування податкової системи. Реформування податкової системи України передбачає розв'язання двох груп проблем: вдосконалення інституціональних умов оподаткування і вдосконалення власне податкової системи: її складу, структури та окремих елементів.

Стратегічні напрями податкової реформи :

- забезпечення умов для добровільного виконання вимог податкового законодавства платниками податків;
- введення інформаційно-аналітичної системи державної податкової служби у національному масштабі;
- автоматизація процесів оподаткування з використанням сучасних технологій;
- реформування державної податкової служби.

Метою податкової реформи передусім є: приведення податкової системи у відповідність із пріоритетами державної політики соціально-економічного розвитку; сприяння сталому економічному зростанню на основі виваженої інвестиційно-інноваційної політики; забезпечення достатності сукупних податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів, виходячи з проведення збалансованої бюджетної політики.

Головними завданнями реформування оподаткування є :

- встановлення чітких правил регулювання взаємних зобов'язань держави і платників податків, дієвого контролю за їх дотриманням та досягнення добровільності у виконанні податкових зобов'язань платниками;

- підвищення фіскальної ефективності податків за рахунок розширення податкової бази та поліпшення адміністрування;

– підвищення регулюючого потенціалу податкової системи на основі запровадження інноваційно-інвестиційних преференцій;

– поетапне зниження податкового навантаження на платників податків та проведення збалансованої бюджетної політики.

– удосконалення інституційного середовища оподаткування, сприятливого для реалізації принципу рівності всіх платників перед законом, відповідального відношення платників до виконання своїх податкових зобов'язань. Встановлення чітких правил регулювання взаємних зобов'язань держави та платників податків, діючого контролю за їх дотриманням;

– стимулювання закріплення позицій вітчизняного бізнесу у конкурентній боротьбі за рахунок зменшення частки податків у витратах;

– гармонізація податкового, валютного, митно-тарифного, зовнішньоекономічного та цивільного законодавства;

– зменшення кількості контролюючих органів з одночасним створенням єдиних правил контролю за нарахуванням і сплатою податків і зборів (обов'язкових платежів);

– забезпечення проведення легалізації доходів та майна, отриманих з порушенням податкового законодавства (з яких не були виплачені податки).

Реформування податкової системи України може здійснюватись за такими принципами:

– добровільність сплати податків та зборів;

– рівність, недопущення будь-яких проявів дискримінації - забезпечення однакового підходу до суб'єктів господарювання при визначенні прав і обов'язків зі сплати податків, зборів;

– стабільність, забезпечення незмінності переліку податків, зборів та їх ставок, а також податкових пільг протягом бюджетного року;

– стимулювання підприємницької діяльності та інвестиційно-інноваційної активності;

– справедливість - забезпечення підтримки малозабезпечених верств населення шляхом введення економічно обґрунтованих соціальних пільг та привілеїв.

Концепція реформування податкової системи України розроблена на період до 2015 року. Результатом проведення цілісної та системної реформи у податковій сфері має стати досягнення стратегічної мети - побудови конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки з одночасним забезпеченням інтеграції в європейське співтовариство.

Напрями реформування податкової системи полягають у:

– підвищенні ролі екологічних і ресурсних платежів у податковій системі;

– зміщенні податкового навантаження в бік непрямих податків;

– поширенні рентних платежів на видобуток не тільки нафти та газу, а й інших корисних копалин;

– зростанні ролі місцевих податків і зборів у структурі доходів місцевих бюджетів;

– скасуванні неефективних податків і зборів;

– поступовому запровадженні податку на нерухоме майно.

Відправною точкою подальшого реформування податкової системи України є визнання того факту, що в основному вона вже склалася і попри всі свої недоліки не повинна розглядатись як така, що має підлягати докорінному реформуванню.

Основними податками вважаються податок на додану вартість, податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, акцизний податок, мито. Щодо другорядних у фіскальному відношенні податків, то склад їх може переглядатися на основі порівняння їхньої ефективності (зіставлення надходжень від цих податків з витратами на їх стягнення).

Визначаючи остаточний склад податкової системи, необхідно враховувати те, що важко одночасно розв'язати два завдання - суттєве зниження ставок основних податків (найбільш ефективних у фіскальному відношенні) і скорочення кількості податків та зборів, адже зменшення надходжень з одних джерел держава завжди намагатиметься перекрити запровадженням нових податків та зборів.

Потребує перегляду система місцевих податків і зборів. До неї мають бути обов'язково включені податки, що вважаються місцевими в багатьох розвинутих країнах. В цілому система місцевих податків і зборів разом із надходженнями від спільних податків має утворити надійну дохідну базу для фінансування функцій і повноважень органів місцевого самоврядування.

Напрямки реформування податкової системи України мають бути узгодженими із завданням побудови в країні соціально орієнтованої ринкової економіки. Цій моделі відповідає достатньо високий рівень перерозподілу ВВП через бюджет, що ставить під сумнів правомірність радикального зниження ставок за основними податками, як прямими, так і непрямими.

Реформування податкової системи відбувається поетапно, що забезпечує передбачуваний, плановий характер податкового реформування, а податкова політика набуває визначеності. Це дає можливість і суб'єктам господарювання, і податківцям підготуватися до змін у законодавстві. Планується кілька етапів реформування і низка заходів, що проводяться на кожному з них.

Найважливішим моментом на першому етапі реформування була розробка принципів кодифікації податкового законодавства і прийняття Податкового кодексу, удосконалення механізмів податкового стимулювання розвитку системи економічного зв'язку, ТПП та технопарків, збільшення плати за природні ресурси, збору за забруднення навколишнього природного середовища, зміна податкових правил визнання витрат та результатів і приведення податкових правил розрахунку фінансових результатів у відповідність з принципами бухгалтерського обліку. Мета: реалізація невідкладних заходів, спрямованих на подолання головних недоліків чинної податкової системи.

На даний час прийняття Податкового кодексу, зокрема, призвело до спрощення системи адміністрування податків і зборів, адаптації податкового законодавства до вимог Європейського Союзу; лібералізації податкової системи як складової державного регулювання, реформування митно-тарифного законодавства відповідно до норм міжнародних договорів, зокрема Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур. Мета Податкового кодексу України: забезпечення еволюційного розвитку податкової системи відповідно до проголошеного економічного зростання України на інвестиційно-інноваційній основі.

На заключному етапі (2011-2015 роки) планується закріпити здобуті результати - реформувати систему адміністрування податків і привести податкову систему України у відповідність зі стандартами Європейського союзу.

Реформування податкової системи України відповідно до основних положень Концепції дасть змогу уникнути безсистемних змін у податковому законодавстві, забезпечити їх прогнозованість та публічність.

Список літератури

1. Ревун В. І. Про реформування й модернізацію податкової системи.// Фінанси України.-2009.- №6.- С.27-34.
2. Романюк М. В. Податкова система та інвестиційна привабливість економіки України. //Фінанси України. - 2009. - №1.- С.38-42.
3. Сторожук О.О. Реформування облікової політики і податкової системи України // Вісник податкової служби. – 2010. - № 36. – С.56-58.
4. Іголкін І. В.// Податкова реформа як об'єктивна необхідність зміцнення дохідної частини державного бюджету// Фінанси України. - 2010р. - №8.

А. Войков, И. Загреба

Направления реформирования налогового менеджмента в Украине

В статье обосновывается необходимость и рассматривается содержание основных этапов реформирования налогового менеджмента и налоговой системы в Украине. налоговый менеджмент, налоговая система, реформирование, оптимизация, модернизация.

O. Voykov, I. Zagreba

Directions of reforming of tax management in Ukraine

In the article a necessity is grounded and maintenance of the basic stages of reformation of tax management and tax system is examined in Ukraine. tax management, tax system, reformation, optimization, modernization.

Одержано 30.05.11

УДК 330.142.22

Н.В. Юрченко, ст. гр. ФК – 10- МБ, В.П.Кравченко, доц. канд. екон. наук

Іпотечне кредитування в Україні: проблеми та шляхи їх подолання

Розвиток кредитування фізичних осіб відбувається паралельно із становленням та розвитком банківської справи, відіграє важливу роль у розвитку цивілізованих відносин на ринку фінансового забезпечення та споживання та виконує свою головну функцію – підвищення купівельної спроможності населення та їх життєвого рівня. Розглянуто ринок іпотеки в Україні, окреслено проблеми і основні шляхи їх подолання в умовах вітчизняної економіки.

іпотечне кредитування, проблеми іпотеки, шляхи удосконалення системи іпотечного кредитування, перспективи розвитку житлового кредитування

Актуальність проблем розвитку іпотечного кредитування в Україні пов'язана з тим, що іпотечний ринок займає одне з найважливіших місць серед фінансових механізмів економічного стимулювання і стабільного розвитку економіки. Іпотека повинна стати одним із визначальних факторів підвищення якості життя громадян, що розширить їхнє право та можливості підприємницького самовизначення, дасть змогу вирішувати житлову проблему у державі, зменшить соціальну напруженість в суспільстві.

Зазначені проблемні питання досліджують як зарубіжні, так і вітчизняні науковці. Так, сучасні американські вчені: М. Вулф, А. Грінспен, Т. Паллі зосереджені на вивченні проблем, які спричинені наданням іпотечних кредитів недобросовісним